

2022

ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА

(до 100-річчя Всеукраїнського науково-
педагогічного журналу «Рідна школа»)

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Всеукраїнський науково-педагогічний журнал «Рідна школа»
Педагогічний факультет НПУ імені М.П. Драгоманова
Кафедра педагогіки**

ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА

**(до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу
«Рідна школа»)**

Київ - 2022

ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА (до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа»). Електронний збірник матеріалів наукового онлайн-семінару /за ред. д. пед. н., проф. Дем'яненко Н. М. Київ : ВЦ НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. 150 с.

EDUCATIONAL SYSTEMS: RETROSPECTIVE, INNOVATION (to the 100-th anniversary of the All-Ukrainian scientific and pedagogical journal «Native School»). Electronic collection of materials of the scientific on-line seminar /ed. d. ped. n., prof. Demyanenko N. M. Kyiv: VTs NPU imeni M. P. Dragomanova, 2022. 150 p.

В електронний збірник матеріалів наукового онлайн-семінару «ОСВІТНІ СИСТЕМИ: РЕТРОСПЕКТИВА, ІННОВАТИКА» (до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа») ввійшли тези доповідей учених, науково-педагогічних працівників, молодих науковців з актуальних проблем входження України до європейського освітнього простору.

Трансформації освітньо-наукового простору вищої школи у викликах сьогодення, концептуалізація ідеї педагогічної україністики, історія педагогіки як методологія сучасного педагогічного знання, традиції і перспективи освітніх систем середньої і вищої школи, дидактичні методики в історичному й сучасному реформаційному контекстах, інноватизація освітніх ретротехнологій та новації сучасного освітнього простору, персоніфікований досвід в українських і світових освітніх практиках це далеко не повний спектр проблем і питань, до висвітлення та розв'язання яких звертаються автори наукового збірника.

Для фахівців-освітян, науковців, дослідників психолого-педагогічних і управлінських проблем розвитку вищої освіти в Україні та у міжнародному освітньо-науковому просторі.

- вилучення всіх засобів примусу;
- мотивування для досягнення спільної мети під час вирішення складного завдання;
- ідея опори, що передбачає надання допомоги (підказку) для кращого розуміння інформації, її запам'ятовування тощо.
- вільний вибір (надання учневі можливості самостійно обирати тему, завдання);
- ідея інтелектуального поля, яка полягає у створенні загальних життєвих цінностей та цілей у класі для розвитку творчих здібностей.

Отже, у сучасній освіті педагогіка партнерства декларує демократичний спосіб співпраці педагога і вихованця, рівність у праві на повагу, довіру, приязне ставлення і взаємну вимогливість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кравчинська, Т. С. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність. URL: https://lib.iitta.gov.ua/707221/1/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf
2. Педагогіка партнерства як один із факторів ефективної взаємодії учасників освітнього процесу. URL: <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli>

Кравченко Ірина Миколаївна
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, м. Київ
37kravchenko@gmail.com

ПЕРСОНАЛІЇ В РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У зв'язку з інтеграцією вищої освіти України в європейський освітній простір вагомим значенням набуває вивчення, узагальнення, актуалізація діяльності українських учених, їх наукових шкіл, оскільки саме вони можуть

репрезентувати внесок вітчизняної науки у світовий доробок. Однак, унесок українських наукових шкіл, особливо педагогічних, окремих персоналій, їх роль у світовій науці залишаються недостатньо вивченими [1]. Так і розвиток педагогіки вищої школи як науки у другій половині ХХ ст. найчастіше пов'язують з іменами таких науковців, як: С. І. Архангельський, В. І. Загвязинський, С.І. Зінов'єв. Ми ж вважаємо, що поряд з цими науковцями вагомий унесок у становлення і розвиток педагогіки вищої школи як теорії і практики зробили й українські вчені, зокрема, С.Х. Чавдаров, І.І. Кобиляцький, І.О. Рейнгард, А.Д. Бондар, М.М. Грищенко, А.М. Алексюк, О.Г. Мороз.

Так, С. Х. Чавдаров – український учений і педагог, заслужений діяч науки УРСР, професор, чл.-кореспондент АПН РРФСР зробив значний унесок у розробку актуальних педагогічних проблем, узагальнив досвід розвитку радянської педагогіки в Україні, всебічно обґрунтував принципи і методи навчання. За його редакцією вперше було видано підручник «Педагогіка» (1940) українською мовою [1].

І. І. Кобиляцький – український педагог, науковець, управлінець, професор, один із перших вітчизняних науковців визначив педагогіку вищої школи як науку про підготовку і виховання фахівця вищої кваліфікації, довів необхідність і доцільність її існування; вказав на необхідність розробки і впровадження одноіменного навчального курсу. Розробив структуру педагогіки вищої школи в єдності чотирьох розділів. І. І. Кобиляцьким було видано перший український посібник «Основи педагогіки вищої школи» (Київ - Одеса, 1978). Науковцем значно збагачено педагогічну теорію, виділено особливості процесу навчання у вищій школі, його закономірності і розроблено принципи дидактики вищої школи, обґрунтовано систему методів навчання у вищій школі [2].

І. О. Рейнгард – український учений, педагог, професор, засновник наукової школи у галузі дидактики вищої школи. Запропонував структурно-інформаційний підхід до розгляду форм і методів навчання, що сприяло створенню науково обґрунтованої системи навчання у закладі вищої освіти.

Досліджував питання графічного моделювання у педагогіці вищої школи. Автор навчального посібника «Основи педагогіки вищої школи» (Дніпропетровськ, 1980, у співавторстві) [3].

А. Д. Бондар – український педагог, науковець, управлінець, історик освіти, фахівець у галузі педагогіки вищої школи. Найбільшою заслугою А. Д. Бондаря вважаємо узагальнення практичного досвіду роботи окремих викладачів вищої школи, колективів закладів вищої освіти з організації і проведення семінарських, лабораторних, практичних занять, консультацій. На основі вивчення передового педагогічного досвіду він, зокрема, узагальнив типи семінарських занять, розробив їх структуру і методику проведення. Обґрунтував місце педагогічної практики в системі підготовки студента до роботи в школі; особливості різних видів практик; підготовку студентів до практики, планування її керівниками; підготовку студентів до практики в процесі вивчення педагогіки [4].

М. М. Грищенко – український педагог, учений, історик освіти України. Основну увагу приділяв організації самостійної роботи студентів, підготовці майбутнього викладача. Науковцем визначено основні рівні психолого-педагогічної підготовки вчителя та організації педагогічного процесу у ЗВО; доведено ефективність виховного впливу таких методів, як лекція, пояснення, приклад; обґрунтовано основні принципи дидактики вищої школи; визначено місце та напрями науково-дослідної роботи студентів у ЗВО; запропоновано нові форми перепідготовки педагогічних кадрів [5].

А. М. Алексюк – український педагог, учений, професор обґрунтував об'єкт і предмет педагогіки вищої школи, розробив і застосував модульно-тьюторську систему організації навчання в українській вищій школі [6]. Автор першого україномовного навчального посібника «Педагогіка вищої школи» (К., 1993)

О. Г. Мороз – педагог, вчений, управлінець, професор, академік НАПН України досліджував окремі питання педагогіки вищої школи. Обґрунтував систему неперервної педагогічної освіти, форми адаптації першокурсників до

навчання у ЗВО, зміст й організацію самостійної роботи студентів-першокурсників, етапи професійної адаптації молодого педагога, психолого-педагогічну підготовку викладача [7].

У цілому, українськими вченими була доведена необхідність виникнення нової наукової галузі – педагогіки вищої школи, обґрунтовано її об'єкт, предмет, структуру, визначено особливості освітнього процесу у вищій школі, специфічні принципи, методи, форми навчання, зміст педагогічної освіти, досліджено процеси адаптації першокурсників до умов навчання у ЗВО та професійної адаптації молодого викладача. Науковцями зроблено досить кропітку роботу щодо вивчення, узагальнення та теоретичного обґрунтування передового педагогічного досвіду з організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. Українськими вченими (І. О. Рейнгардом, О. Г. Морозом) були засновані й наукові школи у галузі педагогіки вищої школи.

У подальшому науковий інтерес можуть становити порівняльні дослідження персоніфікованого внеску у розвиток педагогіки вищої школи як на рівні країни, так і світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кравченко І. (2016). Ретроспектива наукових шкіл. *Освіта*. (48-50 (30 листопада – 7 грудня), 6.
2. Кравченко І.М. (2016). Внесок І.І. Кобиляцького у становлення і розвиток педагогіки вищої школи. *Педагогічні науки*. (LXXIV, 1), 38 – 42.
3. Кравченко І.М. (2016). Наукова школа І.О. Рейнгарда (70-ті рр. ХХ ст.). *European humanities studies: State and Society*. (III), 19 – 30.
4. Кравченко І.М. (2019). Проблеми дидактики вищої школи у науковому доробку А.Д. Бондаря. *Інноваційна педагогіка*, (18, 1.), 27 – 33.
5. Тимченко А.А. (2007) *Освітня діяльність та науково-педагогічні погляди М.М. Грищенка (1900 – 1987 рр.)* (автореф. дис. ...кандидата пед. наук). Інститут вищої освіти НАПН України. Київ, Україна
6. Бахмач Л.А. (2018) *Освітня діяльність та науково-педагогічні ідеї А.М. Алексюка* (дис. ... кандидата пед. наук). Інститут педагогіки НАПН України. Київ, Україна
7. Мось А.О. (2016) *Науково-педагогічні погляди та викладацька діяльність О.Г.Мороза (1959 – 2007)* (дис. ... кандидата пед. наук) Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, Україна